

OSNOVE RANOKRŠĆANSKE ARHEOLOGIJE + PROSEMINAR OSNOVE RANOKRŠĆANSKE IKONOGRAFIJE

Nositelj: dr. sc. Mirjana Sanader, red. prof.

Izvođači: dr. sc. Mirjana Sanader, red. prof.; dr. sc. Iva Kaić, v. asist.; dr. sc. Vinka Matijević, poslijedoktorandica

Status kolegija: Obavezni

Oblik nastave: 2 P + 2 S (2 sata predavanja i 2 sata seminara tjedno, 60 sati ukupno)

Broj ECTS bodova: 5

Trajanje: 1. semestar (6. semestar preddiplomskog studija arheologije)

Uvjeti za stjecanje bodova: a) Nazočnost na 80% predavanja + uspješno položen pismeni ispit koji se temelji na sadržajima iz predavanja i zadane literature

b) 100% nazočnost na proseminaru,

c) prezentacija rada u unaprijed dogovorenom terminu

d) predaja prezentacije i rada u unaprijed dogovorenom terminu.

Način ocjenjivanja kolegija: Pismeni ispit i ocjena iz proseminara.

Proseminar se ocjenjuje brojčanom ocjenom – „odličan“ (5), „vrlo dobar“ (4), „dobar“ (3), „dovoljan“ (2) i „nedovoljan“ (1).

Ukupnu ocjenu proseminara čine:

a) pisani rad (50% ukupne ocjene),

b) izlaganje vlastitog rada (25% ukupne ocjene)

c) sudjelovanje u raspravama nakon izlaganja radova (25% ukupne ocjene)

Ukupnu ocjenu iz kolegija čini srednja vrijednost ocjene iz pismenog ispita i ocjene iz proseminara.

Ciljevi kolegija: Cilj ovoga predmeta je savladavanje osnovnih znanja iz područja ranokršćanske arheologije te usvajanje temeljne ikonografije u ranokršćanskoj umjetnosti na primjeru arheoloških nalaza iz Hrvatske i s područja čitavog Rimskog carstva.

Ishodi učenja: Studenti će moći objasniti povijesnu pozadinu i kronologiju pojave i razvoja ranoga kršćanstva, dati definiciju ranokršćanske arheologije kao jedne od grana arheologije, prepoznati i pravilno interpretirati ranokršćansku arhitekturu, mozaike, slikarstvo, kiparstvo i

predmete umjetničkog obrta na području Rimskoga carstva s posebnim naglaskom na područje Hrvatske, objasniti razvoj liturgije i crkve u ranome kršćanstvu na primjeru antičkih literarnih izvora, interpretirati društvene i religijske promjene koje donosi kršćanstvo te steći vještine nužne za daljnji rad na diplomskom studiju arheologije. Studenti će moći sudjelovati u kritičkoj raspravi nakon izlaganja proseminarskih radova ostalih studenata, primijeniti metodološki ispravan način pisanja proseminarskog rada, steći kompetencije ciljanog skupljanja podataka i interpretacije podataka, izložiti proseminarski rad pred drugim studentima, samostalno prepoznati ikonografske motive na ranokršćanskim mozaicima, freskama, sarkofazima i na predmetima umjetničkog obrta te steći vještine nužne za daljnji rad na diplomskom studiju arheologije.

Sadržaj kolegija:

Predavanje:

- 1.-2. Uvod–literatura–definicija–vremenski okvir
3. Povijesne i socijalne prilike u Palestini u vrijeme života i neposredno nakon razapinjanja i uskrsnuća Isusa Krista
4. Apostoli–apostolski oci–crkveni oci–apologeti
5. Razvoj liturgije i kleričke hijerarhije
6. Uloga žena u ranokršćanskoj crkvi – robovlasništvo
7. Prvi raskoli
8. Progoni kršćana – kult mučenika
9. Najranija kršćanska okupljališta – kućna crkva u Dura Europosu
10. - 11. Razvoj rimskih katakombi
- 12.-13. Slikarstvo ranokršćanskih katakombi
14. Rano kršćanstvo na području Hrvatske do objave Milanskog edikta
15. Pismeni ispit

Proseminar:

1. Osnovne napomene o načinu pisanja proseminarskog rada.
2. Osnovne napomene o načinu izlaganja i prezentiranja proseminarskog rada.
3. Osnove pretraživanja kataloga i baza podataka potrebne za samostalno pretraživanje literature
- 4.-15. Izlaganja studentskih proseminarskih radova.

Popis obavezne literature

Predavanje:

1. R. Krautheimer, *Early Christian and Byzantine Architecture*, Kingsport 1986.
2. M. Sanader, *Ranokršćanska arheologija – Od početaka do konstantinskog obrata*, Zagreb: Školska knjiga, 2016.

Proseminar:

1. A. Badurina (ur.), *Leksikon ikonografije, simbolike i liturgike zapadnog kršćanstva*, Zagreb 1990.
2. *Lexikon der christliche Ikonographie 1 – 8*, Rom – Freiburg – Basel – Wien 2004.
3. A. Rebić, J. Fućak, B. Duda (ur.), *Jeruzalemska Biblija. Stari i Novi zavjet s uvodima i bilješkama iz La Bible de Jerusalem*, Zagreb 1994.

Popis izborne literature

1. W. F. Volbach, *Frühchristliche kunst*, München 1958.
2. G. Koch, *Frühchrisliche Kunst*, Stuttgart – Berlin – Köln 1995.
3. E. Dyggve, *Povijest salonitanskog kršćanstva*, Split 1996.
4. N. Cambi, *Kasnoantička i ranokršćanska civilizacija u Antika*, Zagreb 2002, str. 205-311.
5. V. Paškvalin, *Kršćanstvo kasne antike u zaleđu Salone i Narone*, Sarajevo 2003.
6. V. Kapitanović, *Kršćanska arheologija*, Split 2006.

